

Durum Çalışması ve Olgubilim Desenlerinin Karşılaştırılması ¹

Meral CEYLAN ÇAPAR ² - Müyesser CEYLAN ³

Başvuru Tarihi: 16.11.2022

Kabul Tarihi: 28.12.2022

Makale Türü: Derleme

Öz

Araştırmaların yöntemlerinin doğru belirlenmesinde araştırma desenleri önemli bir etkidir. Nitel araştırma yöntemine dayalı en yaygın kullanılan beş temel desen söz konusudur. Bunlardan en çok durum çalışması ve olgubilim desenleri yaygın bir şekilde araştırmacılar tarafından tercih edilmektedir. Bu tercihin aynı zamanda iki deseni birbirinin yerine kullanma durumunu da beraberinde getirdiğini söylemek yanlış olmayacaktır. Bu çalışma ile olgubilim ve durum çalışması desenlerinin ortak ve farklı yönlerinin ele alınarak karşılaştırmanın yapılması amaçlanmıştır. Olgubilim, yaşanan olgu ile ilgili bilgiler elde etmek için olguyu deneyimleyen bireylerin görüşüne başvurulmuş nitel araştırma yöntemi desendir. Olgubilimin oldukça fazla uygulama biçimi bulunmakla birlikte her birinde öznel deneyime öncelik verilmektedir. Olgubilim deseninde veri kaynağı birey veya gruplar olabilmektedir. Durum çalışması ise bir olgunun gerçekliği içinde incelenmesi, araştırılması ve tanımlanmasıdır. Bu olgu, kişi, kurum, mekan, proje veya bir program da olabilmektedir. Durum çalışması “neyin çalışılacağını” veya çalışma nesnesinin seçimidir. Durum çalışması, araştırılmak istenen konuyu farklı durumların da etkileyebileceği gerçeğinden yola çıkarak tüm bunların bütüncül bir anlayışta incelenmesidir.

Anahtar Kelimeler: Nitel Araştırma Yöntemi, Durum Çalışması, Olgubilim, Nitel Araştırma Desenleri

Atıf: Ceylan Çapar, M. ve Ceylan, M. (2022). Durum çalışması ve olgubilim desenlerinin karşılaştırılması. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(Özel Sayı 2), 295-312.

¹ Bu çalışma etik kurul izin belgesi gerektirmemektedir.

² Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yabancı Diller Eğitimi Bölümü, meralceylan@anadolu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-2884-1971

³ Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü, mceylan@anadolu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-7830-2584

A Comparison of Case Study and Phenomenology Design

Meral CEYLAN ÇAPAR⁴ - Müyesser CEYLAN⁵

Submitted by: 16.11.2022

Accepted by: 28.12.2022

Article Type: Review

Abstract

Research designs are an important factor in the correct determination of research methods. There are most widely used five basic designs based on the qualitative research method. Among these, case study and phenomenology designs are widely preferred by researchers. It would not be wrong to say that this preference also brings with it the situation of using the two designs interchangeably. With this study, it is aimed to compare the common and different aspects of phenomenology and case study designs. Phenomenology is a qualitative research method design in which the opinions of individuals who have experienced the phenomenon are consulted in order to obtain information about the phenomenon. Although there are many forms of application of phenomenology, subjective experience is given priority in each. In the phenomenological design, the data source can be individuals or groups. A case study, on the other hand, is the examination, investigation and definition of a phenomenon in its reality. This phenomenon can be a person, institution, place, project or a program. Case study is the choice of “what to study” or the object of study.

Keywords: *Qualitative Research Method, Case Study, Phenomenology, Qualitative Research Design*

⁴ Anadolu University Education Faculty Foreign Language Teaching Department, meralceylan@anadolu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-2884-1971

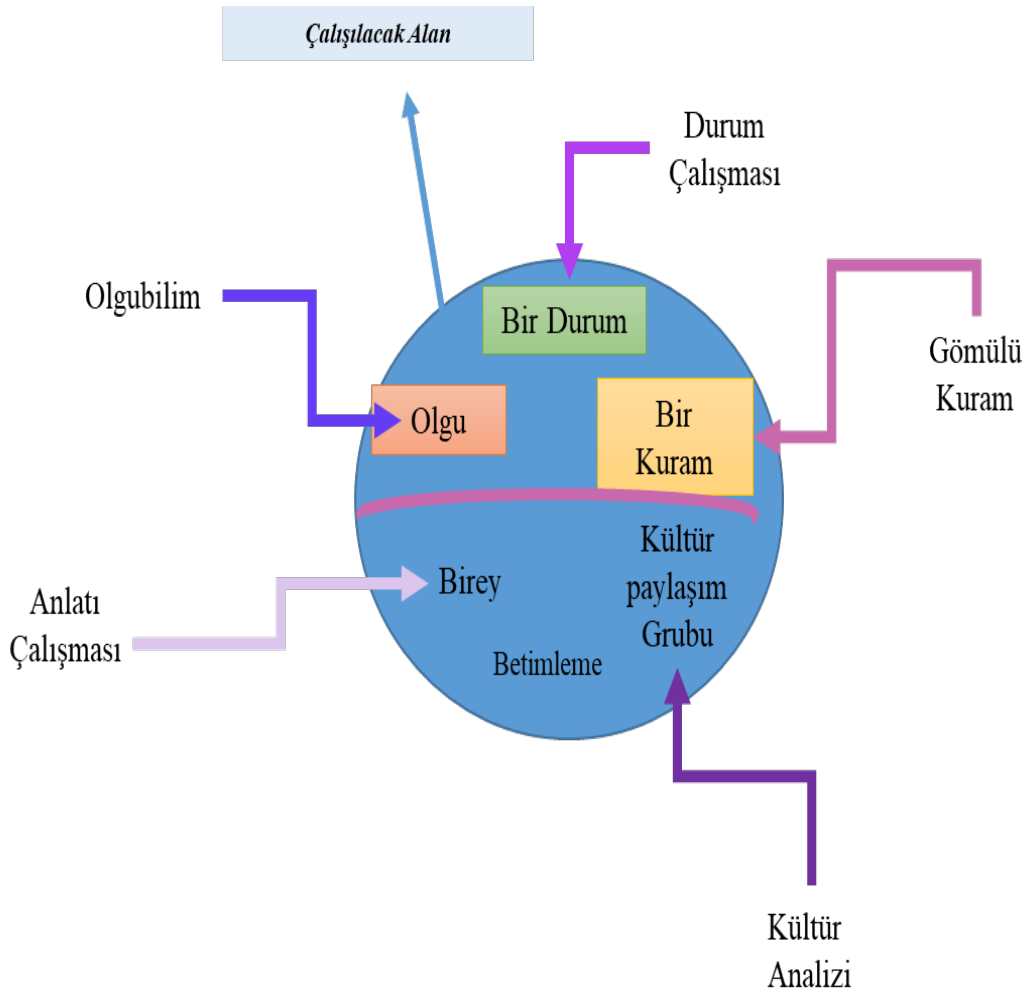
⁵ Anadolu University Education Faculty Department of Educational Sciences, mceylan@anadolu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-7830-2584

Giriş

Giriş

Bilimsel araştırmaların kalbini araştırmanın yöntemi oluşturmaktadır. Araştırmacılar hissettikleri bir problemi araştırmak üzere yola çıktıklarında, amaç ve alt amaçlarının kendilerini yöntem seçimine götürdüğünün bilincindedir. rneğिन, araştırmacı nicel yönteme dayalı bir modele işaret eden amaçlar belirlediyse araştırmasının tasarımını nicel araştırmaya dayalı belirlediğiyse araştırma deseninde yürütür. Araştırmacılar için nicel araştırmalarda araştırma deseninin belirlenmesi çok karmaşık görünmez. Ancak nitel araştırma yöntemine dayalı bir problemin incelenmesi amaçlanıyorsa araştırmacılar desen seçiminde sıkıntı yaşayabilmektedir. Nitel araştırma yöntemine dayalı beş temel desen söz konusudur. şekil 1’de araştırmanın amacına bağlı olarak değişen beş temel nitel desen türü yansıtılmıştır (Creswell, 2019).

şekil 1. Araştırma Amacına Bağlı Olarak Değişen Beş Nitel Desen

şekil 1’de beş temel nitel araştırma yöntemi deseni yansıtılmıştır. Araştırma konusu bir kişinin bir betimlemesi üzerine odaklanmışsa, o zaman anlatı araştırması en iyi nitel desen olacaktır. Bir kültür paylaşım grubunun betimlemesi üzerine odaklanılacak ve geliştirilecekse en uygun desen kültür analizidir. Araştırmanın amacı bir durumu tanımlamak ise rneğिन “Neden?, Niçin?, Nasıl?” sorularına yanıt aranacaksa, en uygun desen durum çalışmasıdır. Söz konusu bir kişinin ya da kişilerin bir olguya ilişkin deneyimlerinin keşfedilmesi amaçlanıyorsa burada da en uygun desen olgubilim olacaktır. Araştırmacı bir kuram geliştirmeyi amalamışsa gömülü kuram deseni en uygun desen olacaktır. Bu beş desenin içinde araştırmacıların en çok iki desen arasında kararsızlık yaşamaları söz konusudur: durum çalışması ile olgubilim deseni. Bu iki desenin temeli olgu ve olaylardır. Bu

nedenle kimi zaman iki desen birbirinin yerine kullanılmaktadır. Araştırma deseni belirleme konusunda bu belirsizliğe yer vermemek adına açık erişim sağlayan dergilerde yer alan kimi çalışmalarda araştırmanın desenine hiç değinilmediği yalnızca “Nitel araştırma yöntemine dayalı yapılan bir araştırmadır.” şeklinde ifade edildiği görülmektedir.

Nitel araştırma yöntemine dayalı desenlenen kimi çalışmaların çalışma grupları ve veri toplama tekniklerinin durum (Tasci, Wei, ve Milman, 2020) ya da olgu bilim çalışması olarak nitelendirilmesi de bir tartışma konusu haline gelmektedir. Bu çalışma ile nitel araştırma yöntemine dayalı durum çalışması deseni ile olgubilim deseninin ele alınması ve iki desenin karşılaştırılması ile araştırmacılara çalışmalarını desenlerken bir rehber niteliği taşınması amaçlanmaktadır. İzleyen başlıklarda öncelikle durum çalışması ve olgubilim desenine ilişkin temel bilgilere yer verilecek daha sonra iki desenin ortak ve farklılaşan yönleri tablolar eşliğinde tartışılacaktır.

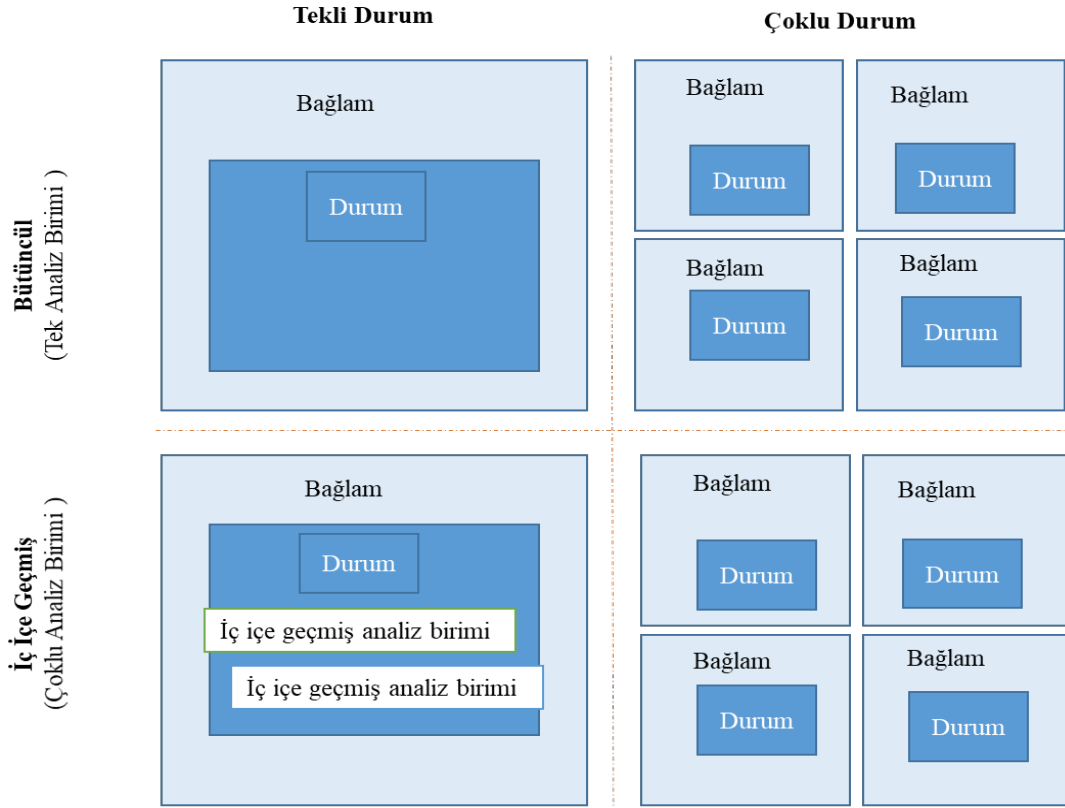
Durum Çalışması

Nitel araştırma yönteminin bir deseni olan ve kimi kaynaklarda örnek olay deseni olarak da ele alınan durum çalışmasının geçmişinin antropoloji, sosyoloji ve psikoloji alanındaki çalışmalara dayandığı birçok yöntembilimci tarafından vurgulanmaktadır (Creswell, 2017; Ekiz, 2003; Merriam, 2018; Tekindal, 2021; Yıldırım ve Şimşek, 2008). Nitel araştırma yönteminin yaygınlaşması ile birlikte durum çalışması hukuk, eğitim, sosyoloji, işletme, psikoloji, tıp gibi disiplinlerde sıklıkla başvurulan önemli bir araştırma deseni haline gelmiştir. Yin (2013)'e göre durum çalışması, bir olgunun gerçekliği içinde incelenmesi, araştırılması ve tanımlanmasıdır. Durum çalışması “neyin çalışılacağı” veya çalışma nesnesinin seçimidir (Patton, 2014; Stake, 2005). Durum çalışması, araştırılmak istenen konuyu farklı durumların da etkileyebileceği gerçeğinden yola çıkarak tüm bunların bütüncül bir anlayışta incelenmesidir (Ekiz, 2003). Bu özelliğinden dolayı durum çalışması Punch (2005)'a göre yöntemden çok bir stratejidir

Durum çalışması deseni ile gerçekleştirilen araştırmacılarda incelenen olgular aşağıdaki gibidir (Swanborn, 2010):

- bireysel sağlık geçmişleri ya da işgücü piyasası kariyerleri,
- organizasyonlarda üretim süreçleri ya da yenilikler,
- ayaklanmalar, grevler, protesto yürüyüşleri,
- seçim süreçleri,
- endüstriyel birleşmeler,
- toplu karar verme,
- kaliteli bakım prosedürleri,
- bir kamu hizmeti sektörü birleşmesini bürokrasiden arındırma girişimleri,
- uyuşturucu kullanımına karşı örgütler arası çabalar,
- bir hükümet politikasının uygulama süreçleri,
- ulus-devletler arasında ittifak oluşumu ya da savaşın sona ermesi;
- sosyalleşme süreçleri,
- seçim kampanyaları,
- trafik kazalarının nedenleri,
- kısıtlamaların politika yapıcılarının 'politika alanı' üzerindeki etkileri.

Durum çalışması, yukarıda verilenlerden de anlaşılacağı gibi çok farklı disiplinlerde ve konularda yürütülebilmektedir. Dawidowicz (2011)'e göre durum çalışması program değerlendirme, bireylerin davranışlarını etkileyen etmenlerin incelenmesi veya belirli durumlarda insanların bakış açısından onların gereksinimini anlamaya kadar her şey için kullanılabilen esnek bir desendir. Çünkü “Nasıl?”, “Niçin?”, “Ne zaman?” veya “Kim?” sorularının yanıtı durum çalışmalarından elde edilebilmektedir (Cohen, Manion ve Morrison, 2007; Dawidowicz, 2011).

Şekil 2. Durum Çalışmasının Kapsamı (Lamker, 2014)

Şekil 2’de görüldüğü gibi durum çalışmaları bütüncül tekli ve iç içe geçmiş çoklu durum çalışmaları olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Prensip olarak, her durum daha geniş bir bağlam içinde hareket etmektedir. İç içe geçmiş durum deseninde, bir durum bir analiz birimiyle aynı değildir, bununla birlikte her biri için bir bütün olarak durum deseniyle aynı ölçütlerin geçerli olduğu birkaç iç içe geçmiş analiz birimi vardır. İncelenen durum belirli bir bağlamda hareket etmektedir, içi içe geçmiş bir analiz birimi de bu durum içinde (ve dolayısıyla aynı bağlam içinde) hareket etmektedir. Bir durum içeren durum çalışmaları ile en az iki durum içeren durum çalışmaları arasında bir ayrım yapılmalıdır. Birden fazla durum içeren durum çalışmaları için Stake (2005: 23), ilişki düzeyi, bağlamlar arasındaki çeşitlilik ile durumun ve kapsamının karmaşıklığı hakkında bilgi edinmek araştırmacıya önemli ölçütler sunabilmektedir (akt .Lamker, 2014).

Olgubilim Deseni

Nitel araştırma desenlerinden olgubilim deseni, bireyin belli bir olguyu deneyimlemesi sonucu oluşturduğu anlamlara odaklanmaktadır (Baker, Wuest ve Stern, 1992; Creswell, 2021; Jasper, 1994; Miller, 2003; Tekindal, 2021). En yalın ifadeyle ise olgubilim, bireyin anlık deneyimlerinin tanımıdır (Edmonds ve Kennedy, 2017). Fenomenoloji olarak da kullanılan olgubilim deseninin Edmund Husserl’in insanların dünyayı anlamalarına

ilişkin evrensel yapılarının çalışılması için bir program önermesiyle gelişmeye başlamıştır. Olgubilim, bilginin başlangıç noktasının, bireyin yaşam deneyiminden kaynaklanan bilinçli algıları ve duyuları gibi benliğin olgularla ilgili deneyiminin olduğu felsefi anlayıştan doğmuştur. Husserl, günlük dünyanın anlamlandırılması için genellikle kullanılan varsayımlar ağını tanımlamada "doğal tutum" ifadesini kullanmıştır. Husserl, dünyanın öznel deneyimlerin, onun içeriğinin ve biçiminin sorgulanmadan döndüğünü kabul ederek gözlemcinin öznel deneyimi yalın olarak kavrayabilmesi için önceki anlamaların bir araç kullanır gibi hariç tutulması gerektiğini savunmaktadır. Dünyanın şimdiki kavranışının bu paranteze alınışı "olgubilimsel indirgemecilik" olarak adlandırılır (Creswell, 2021; Patton, 2018; Edmonds ve Kennedy, 2017; McLeod, 2011; Kuş, 2003). Husserl'e göre olgubilimsel betimlemenin amacı; yönelim, zaman, renk ve sayı gibi temel insan kategorilerinin daha iyi anlaşılmasına katkıda bulunmaktır. Bu anlayış, bireyin olgubilimsel yöntemleri kendi kişisel deneyimlerine uygulamasıyla elde edilmiştir. Husserlci yaklaşımın bütünsel bir yönü de vardır: Kişisel deneyimin doğası bir bütün olarak takdir edilmeden hiçbir özel deneyim alanı incelenemez. Başka bir kişinin veya bir grup insanın bir olguyu deneyimleme şeklini incelemenin nasıl mümkün olabileceğini kendisi çözmeye çalışmadı. Yaklaşımı 'egolojik'ti ve bireysel filozof-sorgulayıcının öz-düşünmesine dayalıydı. Ayrıca empati, sosyal sınıf, güç, bellek, cinsiyet gibi sosyal bilimcilerin ilgisini çekebilecek kavramların çoğu, kendileri 'doğal bir tutumun' öğeleri olarak kabul edilebilir ve muhtemelen olgubilimsel indirgemeye tabi tutulduğunda çözülür (Kuş, 2003; McLeod, 2011). Araştırmacılar, belli bir olgunun yaşanmış deneyiminin anlamını, bileşimini ve özünü keşfetmekle ilgilendiklerinde olgubilim desenini kullanmaktadır (Edmonds ve Kennedy, 2017).

Olgubilim bireylerin deneyimlerini, yaşamlarını nasıl anlamlandırdıklarını incelemek; olanlar ile bireylerin bunları nasıl anladıkları arasındaki ilişkileri ortaya koymak; onların belirli bir olgunun özünü nasıl deneyimlediğini keşfetmek ve bireyler arasındaki ortak noktaları incelemek isteyen araştırmacılar için en uygun nitel araştırma desenidir. Olgubilim deseninde incelenebilecek olası olgular aşağıdaki gibi olabilir (Tekindal, 2021; Swanborn, 2010):

- Bireylerin hastalıklarında yaşadıkları duygu, düşünce ve algıları ile hastalığı anlamlandırmalarını keşfetme
- İşyerinde meydana gelen değişimi bireyin nasıl anlamlandırdığını anlama
- Bireyin yaşadığı veya tanık olduğu trafik kazasına ilişkin deneyimlerini keşfetme
- İşgörenin kariyer basamaklarında karşılaştığı durumların yarattığı duygu, düşünce ve algılarını anlama
- Savaşlar hakkındaki duygu, düşünce, algı ve deneyimlerini keşfetme
- Protesto yürüyüşleri, ayaklanmalar, grevler ile ilgili anlamlandırmalarını açıklama
- Bağımlılıklar ile ilgili bireyin deneyimlerini keşfetme
- Bireyin bir devlet politikası ile olan deneyimlerini açığa çıkarma
- Seçim kampanyalarında bireyin deneyimleri, duygu ve düşüncelerini inceleme
- Olgu ve olayların bireyde oluşturduğu anlamları araştırma
- Teknoloji kullanımına ilişkin bireyin deneyimlerini anlamlandırma

Olgubilim insan etkileşiminin yorumlayıcı anlayışını vurgulayan Weberian geleneği içerisinde de yer almaktadır. Olgubilim araştırmacıları çalıştıkları bireyler için "şeylerin" ne anlama geldiğini bildiklerini düşünmezler, Psathas (1973)'e göre olgubilim araştırmaları sessizlikle başlar (aktaran Bogdan ve Biklen, 2022). Bu noktada olgubilim deseninin durum çalışması ile benzerlik gösterdiğini söylemek olanaklıdır. Bu çalışmanın amacı nitel araştırma yöntemi desenlerinden durum çalışması ve olgubilimi, kimi başlıklar altında karşılaştırarak benzer ve farklı yönlerini ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda izleyen başlıklarda sırasıyla iki desenin temel özellikleri; türleri ve veri toplama süreçleri ile ilgili karşılaştırmalara yer verilmiştir.

Durum Çalışması ile Olgubilim Desenlerinin Temel Özellikleri Açısından Karşılaştırılması

Durum çalışması ve olgubilim desenlerinin temel özellikleri açısından benzer ve farklı yönleri toplam 14 başlıkta ele alınmıştır (Aytaçlı, 2012; Benbasat, Goldstein ve Mead, 1987; Creswell, 2012; Creswell, 2017; Ekiz, 2003; Gall, Borg ve Gall, 2003; Gürbüz ve Şahin, 2016; Merriam, 2018; Punch, 2013; Swanborn, 2010; Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Tablo 1
Durum Çalışması ile Olgubilim Desenlerinin Temel Özellikleri Açısından Karşılaştırılması

Özellik	Durum Çalışması	Olgubilim
Kuramsal Temeli	Sosyoloji, Psikoloji, Örgüt Psikolojisi,	Felsefe Psikoloji
Araştırma Yaklaşımı	Açıkça tanımlanabilir durumun genellikle bir konunun karmaşıklığını açıklayacak şekilde incelenmesi	Psikolojik bir kavramı, bir olguyu incelemek
Amacı	Sınırlandırılmış, tek veya toplu durum, olay, süreç, program, birey Hipotezlerin genellenmesi ve test edilmesinde kullanılabilmesi	betimleme; deneyimler; anlam; özüne inmek Genellenemez
Yanıt aradığı sorular	Ne oldu?	Neler yaşandı? Nasıl deneyimlediler? Buna ne anlam yüklediler?
Veri kaynağı	Kurum, mekan, olgu, proje, program, birey	Birey veya gruplar
Veri toplama süreci	İzleme, gözlem, bilgi toplama, anket, olgunun gelişim sürecini araştırma	Uzun süren görüşmeler
Etik Kurallar	Etik perspektifin temsil edilmesi Hiçbir deneysel kontrol veya manipülasyonun olmaması	Hiçbir deneysel kontrol veya manipülasyonun olmaması
Araştırmacı Rolü	Durumun bir parçası olarak katılır	olgunun bir parçası değildir.
Veri Analizi	Durumun ve bağlamın betimlenmesi Temaların ve modellerin oluşturulması Natüralist genellemelerin geliştirilmesi	önemli anlam ve cümlelerin analiz edilmesi Önemli cümle ve alıntılarının, anlamlarının vurgulanarak desteklenmesi
Raporlaştırma	Ayrıntılı resmin anlatımlarla, tablolarla ve şekillerle sunulması	Daha geniş temaların kategorileştirilmesi Deneyimlerinin ne olduğu ve nasıl deneyimlendiklerinin betimlenmesi Bu iki duruma ilişkin anlamların betimlenmesi Alıntılarla desteklenmesi
Gizlilik	Anonim	Anonim
Sınırlılık	Araştırmanın sınırını zaman, yer ve bazı fiziksel özelliklerin çizmesi	Yaşanan olguyu dışa vurabilecek birey ya da gruplarla çalışılması
Araştırmanın Yeri	Durumun doğal bağlamında ele alınması	Mekan sınırlaması yoktur
Araştırma Odağı	Güncel olaylar üzerinedir	Yaşanan olgu üzerinedir

Kuramsal Temel: Durum çalışması deseninin temeli sosyoloji, psikoloji, örgüt psikolojisi disiplinlerine dayanmaktadır. Olgubilim deseni ise felsefe ve psikoloji disiplini temelinde gelişmiştir.

Araştırma Yaklaşımı: Durum çalışması deseni normal koşullarda açıkça tanımlanabilir bir duruma ait bir konunun karmaşıklığını açıklamak üzere tercih edilebilmekteyken, olgubilim deseni ise bir olguyu veya bir psikolojik kavramı incelemek amacıyla tercih edilmektedir.

Amaç: Durum çalışması sınırları çizilmiş tek veya çoklu durum, olay, süreç, program veya bireye ilişkin derinlemesine, ayrıntılı bilgi sağlamayı amaçlar. Ayrıca durum çalışması deseni bir hipotezin test edilmesi veya genelleme amaçlı gerçekleştirilebilmektedir. Durum çalışması deseni keşfedici, betimleyici veya açıklayıcı olabildiğinden dolayı gerek kuram oluşturma gerek kuram testi için kullanılabilir (Tasci, Wei, ve Milman; 2020). Olgubilim deseni ise yaşanan olgunun birey veya grupların deneyimlerinin anlamını ve özünü ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır.

Yanıt aradığı sorular: Durum çalışması bir duruma ilişkin bir konu ile ilgili nelerin olduğunu, olan şeylerin nasıl bir etki yarattığı gibi sorularla çoklu veri kaynaklarından bilgi toplanmasına hizmet etmektedir. Olgubilim deseninde ise “neler yaşandı? Nasıl deneyimlendi? Bireyler/gruplar bu yaşanan olguya ilişkin hangi anlamları yüklediler?” gibi sorularla bireylerin belki de kendilerinin bile farkında olmadıkları asıl öze inilebilmektedir. Birey temelli olduğundan dolayı bir bireyin yaşadığı olguya ilişkin diğer bir bireyin deneyimleri farklılaşabileceğinden dolayı genelleme durumu nitel araştırma yöntemcileri tarafından mümkün olamayacağı yönündedir. Diğer yandan Flyvbjerg (2006) örneklerin gücünün hafife alınmaması gerektiğine vurgu yapmaktadır.

Veri Kaynağı: Durum çalışması deseninde veri kaynağı neredeyse her şey olabilmektedir; kurum, mekan, olgu, proje, program, birey, sosyal medya hesabı, internet sayfası. Olgubilim deseninde ise birey veya gruplar veri kaynağını oluşturmaktadır. Patton (2018)’e göre asıl veri kaynağı olan birey/grup ile görüşmelere hazırlık aşamasında ve olguyu daha iyi tanımlayabilmek için araştırmacı gözlem ve dokümanlara da başvurabilmektedir. Ayrıca araştırmacı olgunun olduğu ortam/duruma ilişkin durum çalışması desenini de destekleyici bilgi toplamak adına yürütebilmektedir. Ancak bu bilgi kaynakları asıl görüşmelere hazırlık (soruların hazırlanması gibi) niteliğinde gerçekleştirilmektedir.

Etik Kurallar: Durum çalışmasında etik (kültürel bağlam içinde anlamlı olan, kültüre has) ve etik perspektif (küresel anlamda benzer şekilde yorumlanan veya kültürlerarası bir genelleme imkânı sunan) temsil edilmektedir. Durum çalışmalarının bir amacı - hatta bazı çalışmalarda tek amacı - atılımcıları tarafından deneyimlenen karmaşık bir olgu anlayışı geliştirmektir. Bu amaç yorumlayıcı bir duruşu yansıtmaktadır (Gall, Borg ve Gall, 2003). Etik perspektif, neyin doğru neyin yanlış olduğuna ilişkin önceden belirlenmiş bir dizi kurala dayalı olmak anlamına gelmektedir. Olgubilim deseninde ise bir dizi kurala bağlı doğruyu bulmadan ziyade deneyimlenen olgunun bireyde oluşturduklarını ortaya çıkarmak ve bir anlam bütünüyle sunmak hedeftir. Tüm bilimsel araştırma yöntemlerinde olduğu gibi nitel araştırma yöntemi altında yer alan tüm desenlerde etik kurallar önemlidir. Hiçbir manipülasyona yer verilmemelidir.

Veri Toplama Süreci: Durum çalışması deseni uzun soluklu bir süreci barındırmaktadır. Çoklu veri toplama yaklaşımı durum çalışmasının en karakterize özelliğidir. Araştırmacı duruma ilişkin ortamı veya bireyi önce izler, ortamı veya bireyi durumun içinde gözlemler, farklı kaynaklardan bilgi edinir (doküman, kişiler, basın, web sayfası gibi) ve duruma neden olan olgunun gelişim sürecini araştırır. Çoğu zaman döngüsel olabilecek bir araştırma sürecinin işletildiğini söylemek yanlış olmayacaktır. Çünkü araştırmacı elde ettiği verileri düzenli analiz eder ve çıkan sonuçları test etmek için yine araştırma alanına geri döner ve elindeki verilerle daha

stratejik bir yol izleyerek asıl sonuca ulaşmaya çalışır. Bu durumda araştırmacı belki birkaç tur gözlem, görüşme, inceleme yapmak durumunda kalabilmektedir. Süreç içindeki gelişimi göstermesi açısından da boylamsal bir yaklaşım olarak değerlendirmek gerekmektedir (Best ve Kahn, 2017). Olgubilim deseninde ise görüşmeler uzun sürer, araştırmacı belli aralıklarla aynı kişi ile birkaç farklı görüşme yürütmelidir. Araştırmacı ile katılımcı arasında yoğun bir etkileşim oluşur, aynı katılımcı ile çoklu oturumlar yapılır. Araştırmacı nihai verilere ulaşana kadar (veri doygunluğu) birey veya grupla düzenli görüşmeler yapmalıdır. Her iki desende de veriler/analizler katılımcılarca teyit edilmek üzere kendilerine sunulur.

Araştırmacının Rolü: Durum çalışmasında araştırmacı durumun meydana geldiği ortamda uzun süre zaman geçirdiğinden dolayı durumun bir parçası olarak araştırma sürecine katılmaktadır. Olgubilim deseninde ise araştırmacı katılımcı olmamaktadır. Hatta olguya ilişkin kendi deneyimlerini (varsa) “parantez” içine almakla yükümlüdür. Çünkü araştırmacı olgu üzerinde; etkili, duygusal ve sıklıkla yoğun insan deneyimlerini çalışmasından dolayı sürecin aktif parçası değildir.

Veri Analizi: Durum çalışmasında araştırmacı çok büyük bir veri setiyle karşı karşıya kalmaktadır. Çoklu veri toplama tekniği ile elde ettiği verileri durumun ve bağlamın temelinde betimler, temaları ve modelleri oluşturur ve yeni veri ve gözlem ışığında değişebilirlik anlamına gelen natüralist genellemelerin geliştirilmesi ile bulgularını alıntılarla sistemli bir bütün içerisinde ortaya koyar. Burada araştırmacı gerek içerik analizi gerek de betimsel analiz tekniklerinden yararlanmaktadır. Olgubilim deseninde araştırmacı görüşmelerden elde ettiği metin üzerinden önemli anlam ve cümleleri analiz eder, elde ettiği analizleri alıntılarla destekleyerek deneyimlerin bireylere göre anlamlarını vurgular.

Raporlaştırma: Durum çalışmasında araştırmacı ayrıntılı resmin anlatımlarla, tablolarla, fotoğraf ve şekillerle okuyucuyla paylaşılmasını sağlar. Söz konusu bu paylaşımda araştırmacı durumların tek başına ve/veya karşılaştırmalı olarak tanımlanması ve yorumlanmasına başvurabilmektedir. Olgubilim deseninde ise veriler daha geniş temaların kategorileştirilmesiyle deneyimlerinin ne olduğu ve nasıl deneyimlendikleri betimlenir. Araştırmacı her iki duruma ilişkin kavramların anlamlarını alıntılarla destekleyerek betimler.

Gizlilik: Bilimsel çalışmalarda gizlilik önemli bir ilkedir. Nitel araştırmalarda ister durum çalışması olsun isterse olgubilim; katılımcılar, kurum, proje vb için kod isimlere yer verilerek gizliliğin ihlal edilmemesine özen gösterilir.

Sınırlılık: Durum çalışmasında araştırmacının sınırını zaman, durumun incelendiği mekan ve bazı özellikler belirlemektedir. Olgubilim deseninde ise olguyu dışı vurabilecek birey ya da gruplarla çalışılması araştırmanın sınırlılığını oluşturmaktadır.

Araştırmanın yeri: Durumun doğal bağlamında ele alınması durum çalışmasının önemli bir ilkesidir. Olgubilim deseninde ise mekan ve yer sınırlaması yoktur. Buna karşın araştırmacıya olgunun gerçekleştiği ortamda görüşmelerini gerçekleştirebilme olanaklarını düşünmesi tavsiye edilebilir.

Araştırma Odağı: Durum çalışmaları olaylar üzerine odaklanırken olgubilim deseninde gerçekleştirilen araştırmalar ise olgu üzerine odaklanmaktadır.

Araştırmacı hangi deseni tercih ediyorsa, araştırmasını Tablo 1’de yer verilen temel özellikleri göz önünde bulundurarak desenlemesi önemlidir. İzleyen başlıkta ise durum çalışması ve olgubilim desenlerinin türleri açısından karşılaştırılması ele alınmıştır.

Durum Çalışması ve Olgubilim Desenlerinin Türleri Açısından Karşılaştırılması

Tablo 1’de durum çalışması ve olgubilim deseninin temel özellikleri karşılaştırılmıştır. Genelde araştırmacılar salt deseni belirtip türlerine yer vermeyebilmekte. Ancak araştırma deseni kadar desenin türü de araştırmanın doğasına hizmet etmektedir. Tablo 2’de ise her iki desenin türleri karşılaştırılmıştır (Aytaçlı, 2012; Creswell, 2017; Ekiz, 2003; Merriam, 2018; Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Tablo 2

Durum Çalışması ve Olgubilim Desenlerinin Türleri Açısından Karşılaştırılması

Desen	Türü
Durum Çalışması	Bütüncül Tek Durum Deseni, İç İçe Geçmiş Tek Durum Deseni, Bütüncül Çoklu Durum Deseni İç İçe Geçmiş Çoklu Durum Deseni Açıklayıcı/Tanımlayıcı Durum Çalışmaları Keşfetmeye Dayalı Durum Çalışmaları Kritik Olay Durum Çalışmaları Program Yürütme Durum Çalışmaları Programın Etkilerine Dayalı Durum Çalışmaları Birikimli Durum Çalışmaları Gözleme Dayalı Durum Çalışması Yaşam Öyküsü Belgeler Organizasyonların Geçmişini İnceleyen Durum Çalışmaları Durum Analizi Microethnography Karşılaştırmalı Vaka Çalışmaları
Olgubilim	Varoluşçu Desen Transadantal (Deneyüstü) Desen Hermeneutik Desen Durum Çalışması Deseni

Tablo 2’de de görüldüğü gibi durum çalışmasının birçok farklı yaklaşımla farklı alan, birey, olay ve olgular üzerinde yürütülebilmesi olgubilimin ise toplam dört ayrı yaklaşımla birey ya da gruplar üzerinden bir olgunun yansımalarına ilişkin veriler toplanabilmektedir.

Durum çalışmasının başlangıcında kapsamlı bir araştırma sorusu tarafından yönlendirilen araştırmacı, verileri araştırıp daha kesin araştırma sorularını formüle ettikten sonra önceden belirlenmiş süreç ve işlemlerden kaçınarak sürecin beklenmedik yönlerine açık bir gözle bakmaktadır (Swanborn, 2010). Bogdan ve Biklen (2022) durum çalışmasını genel tasarımı açısından huni ile temsil edileceğini vurgular. Çalışmanın başlangıcı hunin geniş ucudur; araştırmacılar, katılımcı veya veri kaynağı olabilecek olası yerler ve insanlar için keşifte bulunurlar, incelemek istedikleri yerleri bulurlar ve daha sonra kendi amaçları için alanın veya veri kaynağının çalışma olanağını değerlendirmeye çalışan geniş bir ağ oluştururlar. Araştırmacı burada nasıl ilerleyebileceğini ve neler yapması gerektiğine dair ipuçları arar. Huninin daha dar alanında ise araştırmacı zamanını nasıl kullanabileceğine, kiminle görüşme yapacağına ve ne keşfedeceğine karar verir. Karar vereceği diğer konu ise veri setlerini hangi veri toplama tekniklerinden elde edebileceğidir. Araştırma yapacağı alanı veya kişi/leri gözlemler. Odağını belirler ve ona uygun veri toplama araçları hazırlar. Gözlem kontrol listeleri, görüşme soruları, dokümanlara erişim, odak grup görüşmeleri ve anketler hazırlar. Hunin daha dar alanında ise

kimlerle, nerede, hangi kaynaklarla veri toplayabileceğine karar verir. Araştırmacı her veri toplama aracını kullanımında araştırma tasarımını değiştirebilir. Gerekliğinde gözlemler başlar, görüşme ile devam eder ve duruma göre belki yine gözleme dönüş yapabilir. Veri toplama ve araştırma faaliyetleri, belirli alanlara, katılımcılara, materyallere, başlıklara, sorulara ve temalara göre daraltılır. Araştırmacı keşfe dayalı bir başlangıçtan, daha yönlendirilmiş veri toplama ve analizine geçer (Bogdan ve Biklen, 2022).

Olgubilim tüm nitel araştırmalar üzerinde etkiye sahip bir felsefedir. Ancak yine de olgubilim ayrıca kendi odak noktası ve yöntemsel stratejileri olan bir nitel araştırma desendir. Olgubilim deseninde araştırmacının çıkış noktası olgudur. Araştırmacı, araştırmaya konu olan olgu üzerine birey veya grupların olguyu nasıl deneyimlediklerini, deneyimlediklerini nasıl anlamlandırdıklarını ortaya koyacak görüşme soruları belirler ve verilerini bu soruları üzerine toplar.

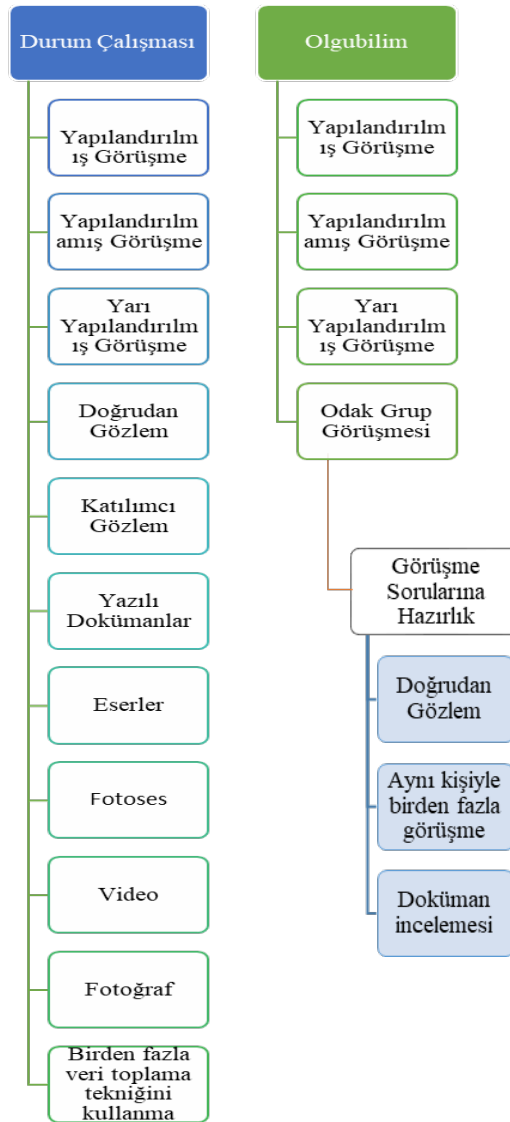
Olgubilim deseni varoluşçu, transadantal (deneyüstü), hermeneutik ve durum çalışması şeklinde gerçekleştirilebilir. Araştırmacının amacı belirli bir olgunun temel genel anlam yapısını, deneyimi parçalara bölmek yerine tüm anlamını kavramaya odaklanarak aydınlatmak ise olgubilim türünden **varoluşçu anlayışı** benimsemeli anlamına gelmektedir. Olgubilimin varoluşçu anlayışının nihai amacı insan deneyimini bazı yapay ortamlarda değil, “gerçek dünyada” gerçekten yaşandığı şekliyle kavramaktır (Edmonds ve Kennedy, 2017). Araştırmacının amacı bireyin bilinci tarafından “şeylerin” nasıl oluşturulduğuna dair bir analiz, açıklama ve tanımlayıcılık yapmak ise o zaman **transadantal (deneyüstü) anlayışın** benimsenmesi gerekmektedir. Transadantal anlayış insanın özünü kavramak için başvurulan en etkili yaklaşımdır (Edmonds ve Kennedy, 2017). Araştırmacının amacı anlama/yorumlama ise araştırma olgubilime dayalı **hermeneutik yaklaşımla** gerçekleştirilmelidir. Hermeneutik, bireyin yaşantısında ürettiği her şeyi anlama ve yorumlama olarak ortaya çıkmıştır. Yunancada “yorumlama” anlamına gelen “hermeneuein” kelimesinden türemiştir. Hermeneutik kavramı ilk kez Antik Yunan’da kullanılmıştır. Antik Yunan’da, tanrılar mesajlarını insanlara, tanruların habercisi olan Hermes tarafından iletilmiştir. Hermes tarafından aktarılan mesajlarla tanrılar, insan yaşamına ilişkin insanların göremedikleri şeyleri anlaşılması kolay olmayan birtakım “sözel kalıplar” içinde iletilmiştir. Ancak bu kalıplar yalnızca lafzi anlamlarıyla (lafzi: mesajının ilk alındığında anlaşılacak anlamı) doğrudan anlaşılacak yerine, açıklanmaları ve yorumlanmaları gerektiği için tanruların kalıp ifadelerini yorumlama eylemine hermeneutik adı verilmiştir. Hermeneutik, başka dünyaya ait olan anlam bağlamını yaşanan dünyaya aktarmadır (Fıncıoğulları, 2016). Hermeneutik yaklaşımın yorumlama, metinsel anlam, diyalog, ön anlama ve gelenek olmak üzere beş temel ilkesi söz konusudur. Bu ilkeleri ile olgubilimin betimleyici doğasını zenginleştirmektedir (Edmonds ve Kennedy, 2017).

Olgubilime dayalı durum çalışması bazı olguların yaşanmış bir deneyiminin anlamını keşfetmeye çok uygundur. Bu yaklaşım, sınırlı sayıda katılımcının derinlemesine analizi için bir çerçeve sağlamaktadır. Grup davranışının paylaşılan kalıplarından çok, bir bireyin veya küçük bir grubun eylemlerini keşfetmekle ilgilenen araştırmacıların tercih etmesi gereken bir yaklaşımdır (Edmonds ve Kennedy, 2017).

Araştırmacının ister durum çalışması ister olgubilim desenini tercih etsin, her iki durumda da araştırmacıların tercih ettikleri desenin alt yaklaşımlarını da göz önünde bulundurarak araştırmalarını tasarlamaları önemlidir. Söz konusu iki desenin birbiri yerine kullanılmasında yapılan yanlışlar, desenlerin altında yatan felsefelerin ve alt desen türlerinin göz önünde bulundurulmaması ile ilişkili olabilir. İzleyen başlıkta durum çalışması ve olgubilim desenlerinin veri toplama teknikleri açısından karşılaştırılması ele alınmıştır.

Durum Çalışması ve Olgubilim Desenlerinin Veri Toplama Teknikleri Açısından Karşılaştırılması

Araştırmanın desenine bağlı olarak yararlanılacak veri toplama teknikleri araştırmacının zengin veri setlerini elde etmesine hizmet etmektedir. Araştırmacıların yanlış düşümelere neden olan yine araştırmalarının desenine uygun veri toplama sürecini işletememeleri olabilir. Bir olgu üzerine bir problem durumunu araştırmak isteyen bir araştırmacı, o olguya ilişkin katılımcının deneyimlerini açıklama ve deneyiminin anlamını ortaya çıkarmak için olgubilim desenini tercih etmesi gerekirken, bu araştırmaya durum çalışması diyebilmektedir. Tek veri kaynağından görüşme yoluyla (tek veri toplama tekniği ile) elde edilen bir çalışmaya durum çalışması olarak nitelendirmek yeni araştırmacıları aynı yanlış düşürebilmektedir. Şekil 3'de durum çalışması ve olgubilim desenlerinin veri toplama teknikleri karşılaştırılmıştır (Aytaçlı, 2012; Creswell, 2017; Ekiz, 2003; Merriam, 2018; Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Şekil 3. Durum Çalışması ve Olgubilim Deseninin Yararlanılabilecek Veri Toplama Teknikleri Açısından Karşılaştırılması

Başlangıçta geniş bir araştırma sorusu tarafından yönlendirilen araştırmacı, verileri araştırıp daha kesin araştırma sorularını formüle ettikten sonra önceden belirlenmiş süreçlerden ve işlemlerden kaçınarak sürecin beklenmedik yönlerine açık bir gözle bakmaktadır (Swanborn, 2010). Bu durum ise durum çalışmasının açıklayıcılık yönüne katkı sağlamaktadır. Çünkü durum çalışması derin ve çeşitli bilgi kaynaklarına

dayanmaktadır. Görüşmeler, gözlemler ve mevcut dokümanlar gibi birden fazla kaynaktan bilgi toplamayı ve analiz etmeyi içerdiğinden durum çalışması araştırması kimi zaman araştırmacının araştırılan ortamda diğer araştırma türlerinde olduğundan daha fazla zaman geçirmesini gerektirir (Gall, Borg ve Gall, 2003; Hancock ve Allgozinne, 2006). Bu bakımdan durum çalışmasının bir metayöntem olduğu söylenebilir (Johansson, 2007). Dolayısıyla araştırmacı tarafından bir durumu ayrıntılı ele alabilmek için çoklu veri kaynakları kullanılır, çoklu veri toplama tekniklerinin bir arada kullanılması durum çalışmasının önemli bir özelliğidir (Benbasat, Goldstein ve Mead, 1987; Creswell, 2012; Gürbüz ve Şahin, 2016; Punch, 2013; Swanborn, 2010). Böylelikle araştırmacı bir duruma ilişkin o durumu açıklayabilecek birçok teknikle veri toplayabilmektedir. Durum çalışmasında verilerin ayrıca araştırmacı günlüğü, katılımcı günlüğü, fotoğraf ve video kayıtları ile desteklenebilmesinin araştırmacı için güçlü bir veri setinin oluşmasına hizmet ettiği düşünülmektedir. Bu yönüyle durum çalışmasının zengin bir araştırma deseni olduğu söylenebilir.

Olgubilim deseninde ise temel veri kaynağı görüşmelerdir. Olgubilim deseninde de farklı veri toplama tekniklerinden yararlanılabilmektedir, ancak bu veri setleri birey veya grubun düşünce ve deneyim örüntülerini daha iyi açıklayabilmek için yapılmaktadır. Gözlem, doküman ve eserler görüşme sorularını yapılandırırken araştırmacıya yol gösteren veri kaynağı olabilmektedir. Örneğin, araştırmacı bir katılımcı ile bir olgu üzerine görüşme yapacaksa, görüşme sürecini etkili yapılandırabilmek için araştırmacı belli bir süre katılımcıyı kendi doğal ortamında gözlemleyebilir. Doğrudan gözlem yaparak kişi hakkında ve çevresi ile olan örüntüleri hakkında bilgi elde edebilir. Araştırmacı bir kurumun yönergelerini (dokümanlarını) inceleyerek katılımcıya deneyimlediği olguya ilişkin daha etkili görüşme soruları oluşturabilir. Araştırma konusu bir edebiyatçının eserini ortaya koyarken deneyimlerinin keşfedilmesine ilişkin ise araştırmacı söz konusu eseri inceleyerek görüşme sorularını zenginleştirebilir. Olgubilim çalışmalarında durum çalışmasına da başvurulabilmektedir, ancak burada yine olguyu daha iyi anlamak, tanımlamak ve katılımcı ile yapılacak görüşmelerde daha derin veriler elde etmek için çoklu veri kaynağından yararlanarak kullanılabilmektedir.

Veri setlerinin analizinden sonra her iki desende de ön araştırma sonuçlarıyla yüzleşmek, gerek son araştırma raporu için daha sağlam bir temel elde etmek gerek yanlış anlaşılmalara gidermek ve iç sosyal ilişkileri iyileştirmek amacıyla araştırmacı, katılımcıları ve paydaşları kendi öznel perspektifleri üzerine bir tartışmaya davet eder (Swanborn, 2010). Raporlaştırma aşamasında katılımcıların onayından geçen bilgiler her iki desende nihai kategoriler, temalar ve betimlemeler, alıntılarla da desteklenerek sunulur. Genelden özele ele alınan bulgular şekil, model, resim ve tablolarla görselleştirilir.

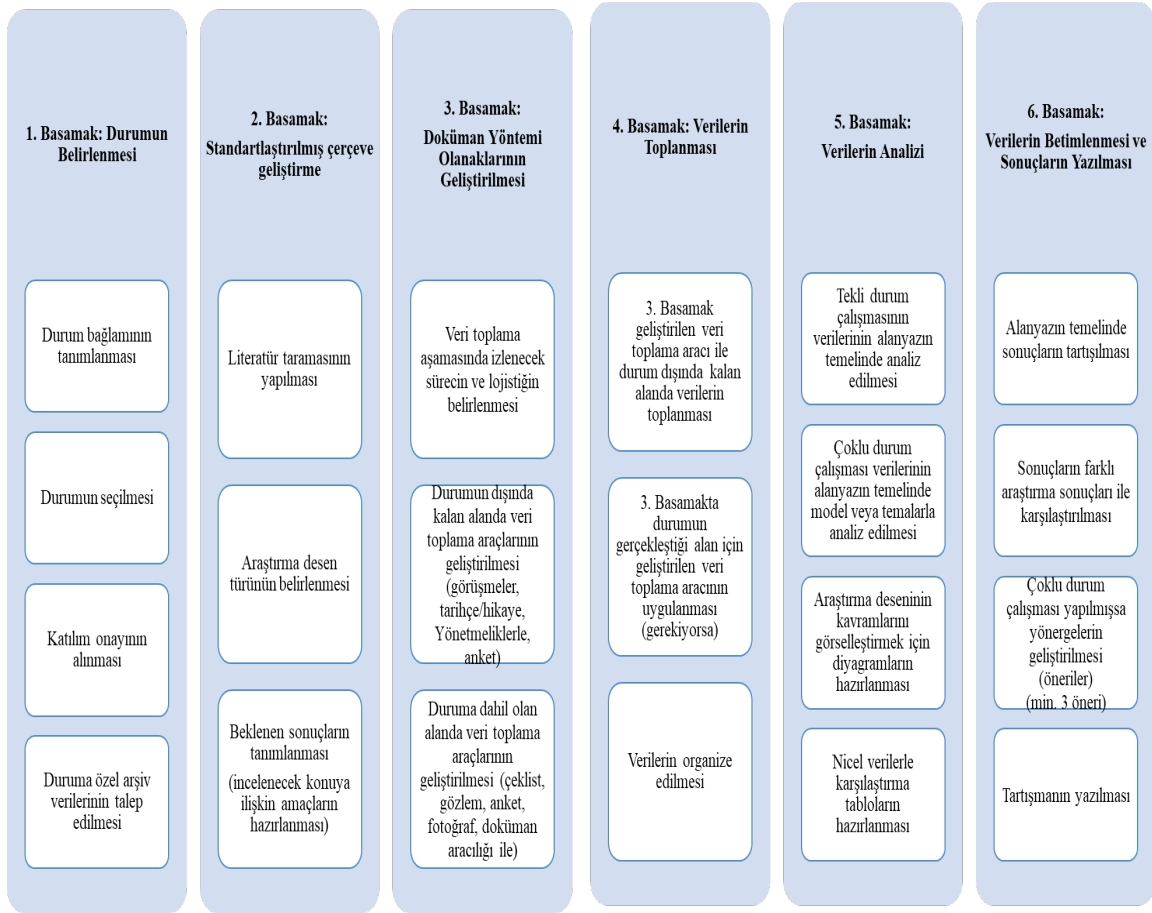
Sonuç

Van Manen (1990)'e göre olgubilim, bir olgunun gerçek doğasını –bir şeyi o şey yapan ve eksikliğinde onun o olamayacağı şeyi- araştırmaktadır (aktaran Patton, 2018). Durum çalışması ise tipik olarak idiografik araştırma için kullanılır, yani atipik durumlara ve öznel bir olgu olarak ayırt edici sonuçlara odaklanır. Durum çalışmalarının diğer bir uygulaması, tipik olarak birden fazla durumun ve her durum içindeki büyük veri setlerinin analizi yoluyla yeni teori oluşturmayı amaçlayan nomotetik araştırmalar içindir (Sammuto-Bonnicci ve McGee, 2015).

Durum çalışması en genel anlamda olgubilim çalışmasından birey, olay, olgu, grup, program, mekan, proje ve kurum ile çalışılabilmesi açısından farklılaşmaktadır. Olgubilim birey veya grupların bir olgu üzerine olan duygu, düşünce, deneyimleri üzerinde yoğunlaşmaktadır. Durum çalışmasında araştırmacı, önceden bağımsız ve bağımlı değişkenler kümesini belirtmezken (Benbasat, Goldstein ve Mead, 1987), olgubilim çalışmalarında araştırmacı belli bir olguyu yaşayan kişi/kişileri belirlemek durumundadır. Durum çalışmalarında bir durumu araştırmak üzere katılımcı, eser, doküman, mekan veya kurum (belediyeler, okullar, üniversite) olabileceği gibi

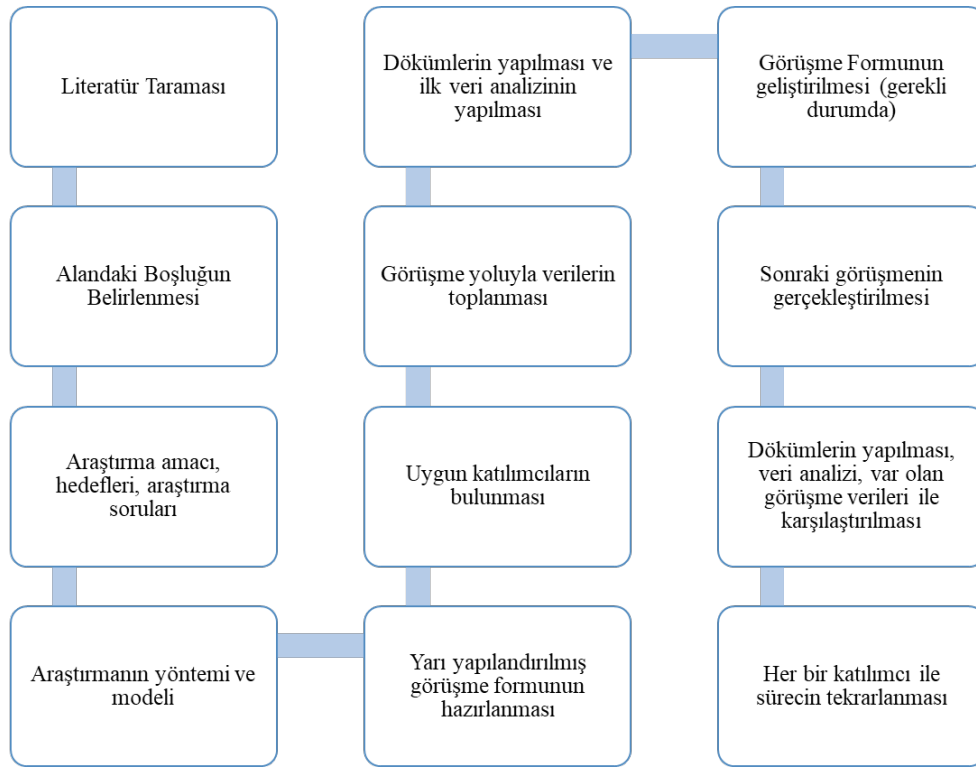
bir program veya bir proje de olabilmektedir. Olgubilimde ise bir olgu üzerine bireylerin algıları ve deneyimlerinin derinlemesine yorumlanması, anlamlandırılması üzerine yoğunlaşmaktadır. Araştırmacı durumu geniş bir bağlam içerisinde konumlandırmaktadır (Creswell, 2012). Dolayısıyla bütüncül bir bakış hakimdir (Gürbüz ve Şahin, 2015; Punch, 2013). Durum çalışması deseni keşfedici, betimleyici veya açıklayıcı olabilir, hipotez test etme, kuram oluşturma veya kuram testi için kullanılabilir (Tasci, Wei, ve Milman, 2020). Durum çalışması esnek desen olarak nitelendirilebilmektedir. Oysa olgubilim, olgu üzerine yapılandırılmış bir araştırma sürecini kapsamaktadır.

Araştırmacılar araştırmalarını desenlerken durum çalışması ve olgubilim desenlerini birbiri yerine kullanabilmektedir. Durum çalışması bir durumun veya birden fazla durumun derinlemesine bir tanımını ve analizini geliştirmekle ilgileniyorken, olgubilim deneyimin özünü anlamak ile ilgilenmektedir. Durum çalışması ve olgubilim desenlerinin her ikisinin de olgulara odaklanmasından kaynaklı bu karışıklığın bu çalışma ile giderilmeye çalışılması amaçlanmıştır. Araştırmacılara rehberlik etmesi için Şekil 4 ve 5'de durum çalışması ve olgubilim desenlerinin aşamaları verilmiştir (Battisto ve Franqui, 2013; Stumpfegger, 2015).

Şekil 4. Durum Çalışması Desenin İşlem Basamakları

Şekil 4 incelendiğinde durum çalışması durumun belirlenmesi, standartlaştırılmış çerçevenin geliştirilmesi, doküman inceleme olanaklarının geliştirilmesi, verilerin toplanması, verilerin analizi ve verilerin betimlenmesi ile sonuçların yazılması olmak üzere altı basamaktan oluştuğu görülmektedir. Araştırmacılar her bir basamakta yer alan adımları izleyerek çalışmasını etkili bir şekilde planlayabilir.

Şekil 5. Olgubilim Deseni İşlem Süreci

Şekil 5’de yer alan işlem sürecini takip ederek olgubilim deseni ile çalışmak isteyen araştırmacı çalışmasının yol haritasını belirleyerek çalışmasını etkili bir şekilde yürütebilir. Durum çalışması deseni ile benzer bir süreci kapsasa da, olgubilim deseninin daha yalın bir sürece sahip olduğu söylenebilir.

Kaynakça

- Aytaçlı, B. (2012). Durum çalışmasına ayrıntılı bir bakış. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(1),1-9. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/aduefebder/issue/33889/375231>.
- Baker C, Wuest J, ve Stern PN.(1992). Method slurring: The grounded theory/phenomenology example. *Journal of Advanced Nursing*, 17(11), 1355-60. doi: 10.1111/j.1365-2648.1992.tb01859.x. PMID: 1430643.
- Battisto, D. ve Franqui, D. (2013). A Standardized Case Study Framework and Methodology to Identify “Best Practices”. ARCC; The Visibility of Research, Sustainability: Visualization Sustainability and Performance Konferansı’nda sunulan bildiri. Erişim adresi: <https://www.arcc-journal.org/index.php/repository/article/view/195>.
- Benbasat, I., Goldstein, D. K., ve Mead, M. (1987). The case research strategy in studies of information systems. *MIS Quarterly*, 11, 369-386. <http://dx.doi.org/10.2307/248684>.
- Best, J. W. ve Kahn, J. V. (2006). *Research in education*. USA: Pearson Education.
- Bogdan, C. R. ve Biklen, S.K. (2022). *Eğitimde nitel araştırma – Teori ve metodlara giriş*. (Çev.: S. Balcı ve B. Ahi). Ankara: Pegem Akademi.
- Cohen, L., Manion, L., ve Morrison, K. (2018). *Research methods in education*. London: Routledge.

- Creswell, J. W. (2012). *Educational Research: Planning, conducting, and evaluating quantitative and qualitative research*. Boston, MA: Pearson.
- Creswell, J. W. (2017). *Araştırma deseni- Nitel, nicel ve karma yöntem yaklaşımları*. (Çev.: S. B. Demir). Ankara: Eğiten Kitap.
- Creswell, J.W. (2019). *Nitel araştırmacılar için 30 temel beceri*. (Çev.: H. Özcan). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Creswell, J.W. (2021). *Nitel araştırma yöntemleri- Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni*. (Çev.: M. Bütün ve S. B. Demir). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Dawidowicz, P. (2011). With scholarship & practice in mind: The case study as research method. *The Journal of Applied Instructional Design*, 1(2), 5-12. Erişim Adresi: https://www.researchgate.net/publication/236202462_With_scholarship_practice_in_mind_The_case_study_as_research_method.
- Edmonds, W.A. ve Kennedy, T.D. (2017). *Phenomenological perspective. In an applied guide to research design: Quantitative, qualitative, and mixed method*. USA: Sage. <https://dx.doi.org/10.4135/9781071802779>.
- Ekiz, D. (2003). *Eğitimde araştırma yöntem ve metodlarına giriş- Nitel, nicel ve eleştirel kuram metodolojileri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Fırıncioğulları, S. (2016). Sosyal bilimler ve Hermeneutik üzerine kısa bir değerlendirme. *Sosyoloji Dergisi*, 33, 37-48. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/sosder/issue/41007/495541>.
- Flyvbjerg, B. (2006). Five misunderstandings about case-study research. *Qualitative Inquiry*, 12(2), 219-245. <https://doi.org/10.1177/1077800405284363>.
- Gall, M. D., Gall, J. P., ve Borg, W. R. (2003). *Educational research: An introduction*. Boston: Allyn & Bacon.
- Gürbüz, S. ve Şahin, F. (2015). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri. - Felsefe, yöntem, analiz*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Hancock, R.D. ve Algozzine, B. (2006). *Doing case study research*. New York: Teachers College Press.
- Jasper, M.A. (1994), Issues in phenomenology for researchers of nursing. *Journal of Advanced Nursing*, 19, 309-314. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2648.1994.tb01085.x>.
- Johansson, R. (2007). On case study methodology. *Open House International*, 32(3), 48-64. Erişim Adresi: http://www.psyking.net/htmlobj-3839/case_study_methodology-_rolf_johansson_ver_2.pdf.
- Kuş, E. (2003). *Nicel-nitel araştırma teknikleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Lamker, C. (2014). *Fallstudien*. Dortmund: TU Dortmund University, Faculty of Spatial Planning. Erişim adresi: https://www.researchgate.net/publication/262865388_Fallstudien/references.
- McLeod, J. (2011). *The phenomenological approach. In qualitative research in counselling and psychoterapy*. London: Sage Publications. <https://dx.doi.org/10.4135/9781849209663>.
- Merriam, S.B. (2018). *Nitel araştırma- Desen ve uygulama için bir rehber*. (Çev.: S. Turan). Ankara: Nobel Yayınları.
- Miller S. (2003). Analysis of phenomenological data generated with children as research participants. *Nurse Research*, 10(4), 68-82. doi: 10.7748/nr2003.07.10.4.68.c5908. PMID: 12838820.
- Özsoy, T. (2021). Sosyal Bilim Araştırmalarında Etik ve Emik: Etnosentrizm Ölçeği Üzerinden Bir Değerlendirme. *International Journal of Disciplines Economics & Administrative Sciences Studies*, 7(35), 925-944. <http://dx.doi.org/10.21733/ibad.605721>

- Patton, M.Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. (Çev.: M. Bütün ve S.B. Demir). Ankara: Pegem Akademi.
- Punch, K.F. (2005). *Sosyal araştırmalara giriş- Nicel ve nitel yaklaşımlar*. (Çev.: D. Bayrak, H. B. Arslan ve Z. Akyüz). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Sammuto-Bonnici, T. ve McGee, J. (2015). Case study. J. McGee ve T. Sammut-Bonnici (Ed.). *In Wiley encyclopedia of management*, (s. 1-2). Hoboken: John Wiley & Sons. <https://doi.org/10.1002/9781118785317.weom060194>.
- Stumpfegger, E. (2015). *Social identity and financial investment decisions: Empirical insights in German-Turks*. New York: Springer.
- Stake, R.E. (2005). Qualitative case studies. In N. K. Denzin ve Y. S. Lincoln (Ed.). *The Sage handbook of qualitative Research* (s. 443-466). London: Sage.
- Swanborn, P. (2010). *Case study research: What, Why and How?*. London: Sage Publications.
- Tasci, A.D.A., Wei.W. ve Milman, A. (2020). Uses and misuses of the case study method. *Annals of Tourism Research*, 82, 1-7. <http://doi.org/10.1016/j.annals.2019.102815>.
- Tekindal, S. (2021). *Nicel, nitel, karma yöntem araştırma desenleri ve istatistik*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Yin, R.K. (2013) *Case study research: Design and methods*. Thousand Oaks: Sage Publications.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin yayınları.

Extended Abstract

Aim

Research designs are an important factor in the correct determination of research methods. The methodology has a key role in scientific research and is designed based on the purpose of the study that is planned. For researchers, quantitative study design may seem more straightforward; however, for qualitative study design, the researchers may experience some confusion. According to Creswell (2019), there are five basic qualitative study designs: Case study, Phenomenology, Grounded Theory, Ethnographic research, and Narrative Research. Among these five types, researchers usually experience a dilemma about whether to apply a case study or phenomenology because both explain a phenomenon and a case and this can create confusion sometimes. Therefore, the current study aims at guiding researchers in selecting between a phenomenology or case study design by explaining these qualitative research design types individually and presenting a comparison between them. Both study designs are compared in terms of basic features (such as theoretical background, research approaches, purposes, etc.), design types, and data collection procedures.

Design and Methodology

The current study focuses on explaining the details of phenomenology and case study designs. The study focuses on each study design in detail in terms of their characteristics. Many methodology experts emphasize that a case study design dates back to studies on anthropology, sociology, and psychology (Creswell, 2013; Ekiz, 2003; Merriam, 2018; Tekindal, 2021; Yıldırım and Şimşek, 2008). A case study is defined as the selection of what to study or the decision of the study object (Patton, 2014; Stake 2005).

Some of the cases that can be studied during a case study can be listed as follows (Swanborn, 2010):

- Production processes or innovations in organizations,
- Selection processes,
- Quality maintenance procedures,
- Socialization processes.

A phenomenology study design focuses on the individual's perceptions of experiences (Tekindal, 2021). Some of the phenomena that can be studied are as follows:

- Understanding how an individual makes sense of the change in the workplace,
- Understanding the emotions, thoughts, and perceptions created by the situations that the employee encounters on the career steps,
- Researching the meanings of facts and events in the individual
- Explaining the experiences of individual's technology use
- Examining the experiences, feelings, and thoughts of the individual in election campaigns
- Revealing an individual's experience with a government policy

Then the study explains the similarities and differences between these two qualitative study design types in terms of their characteristics, study design types, planning the design (developing the research questions, determining the case/phenomenon to be studied, data analysis process, and interpreting the findings, etc), and data collection techniques.

Research Limitations

The study is limited to the context of case study design and phenomenology design. The study presents a comparison between these two research designs in terms of basic features (such as theoretical background, research approaches, purposes, etc.), design types, and data collection procedures. Thus, this study is limited to both research design types in terms of their basic features, design types, and data collection procedures.

Conclusion and Implications

The current study presents current literature to compare and contrast case study and phenomenology research design. It presents each research design with its definitions and basic features first. Phenomenology is a research method that uses the experiences of individuals to obtain information about a phenomenon. Although there are many forms of application of phenomenology, subjective experience is given priority in each. In the phenomenological design, the data source can be individuals or groups. On the other hand, a case study is the examination, investigation, and definition of a phenomenon in its reality. This phenomenon can be a person, an institution, a place, a project, or a program. A case study is the choice of "what to study" or study object. Then it discusses the similarities and differences in terms of basic features, design types and data collection procedures. The study also presents Figures 4 and 5 to guide researchers in their research design selection. To sum up, although case study and phenomenology are both qualitative research designs and focus on a phenomenon, they differ in some aspects. Researchers who need to focus on qualitative aspects in their studies should be aware of which research design is the best choice and answer for their research questions.

Originality/Value

This study is a valuable study since it is an attempt to shed light for researchers for their qualitative research design selection based on the relevant literature by presenting the similarities and differences between case study and phenomenology research designs.

Araştırmacı Katkısı: Meral CEYLAN ÇAPAR (%50), Müyesser CEYLAN (%50).